

**Capela ortodoxă română „M. Sturdza”
de la Baden-Baden**

În lumina unor noi documente

Ediție, studiu introductiv, traducerea documentelor
din limbile franceză și germană și note de
Dorin-Demostene Iancu

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
2013

Cuprins

Capela română de la Baden-Baden în lumina unor noi documente	9
Notă asupra ediției	14
Abrevieri	15
Lista documentelor	16
Indice de nume proprii	165

Capela română de la Baden-Baden în lumina unor noi documente

Istoria Bisericii nu este o poveste, nici o încercare de a relata anumite fapte și evenimente din trecut. Este un demers al istoricului Bisericii de a creiona, după puterile sale, istoria lucrării lui Dumnezeu în lume, într-un timp și spațiu bine definit. În acest context, efortul de cunoaștere pe care îl întreprinde cel care studiază istoria Bisericii pleacă de la premisa că nu poate cunoaște decât o parte din ceea ce s-a întâmplat. Actorii principali ai epocii respective (autorități centrale și locale, ierarhi, preoți sau simpli credincioși) îndeplinesc într-o măsură mai mare sau mai mică voia lui Dumnezeu. Datoria istoricului Bisericii este de a analiza acest efort de împlinire a voinței Creatorului, sau de a identifica motivele pentru care cineva nesocotește sau luptă cu toate puterile împotriva planului divin.

Nicolae Iorga considera că dacă ar fi avut mai mult talent poetic ar fi fost mai aproape de adevăr¹. Dacă afirmația este valabilă în spațiul istoriei laice, în cazul istoriei Bisericii apropierea de adevărul istoric este direct proporțională cu smerenia istoricului. Premisele acestei atitudini au fost enunțate de Henri-Irénée Marrou, care considera că istoricul trebuie să aibă în fața documentului o atitudine de „profundă și constantă umilință”². Smerenia istoricului este un rezultat al constatării imposibilității dezlegării unor enigme ale trecutului. Spre deosebire de cel care nu consideră utilă o asemenea abordare, cel smerit evită să se pronunțe în chip răspicat asupra unor evenimente, să anunțe hotărât că ceea ce a descoperit este adevărul științific. Mai mult decât atât, istoricul smerit evită să-i judece pe cei a căror activitate o analizează, nu se încumetă să premieze sau să condamne, conștient că nu are niciun drept, nici științific și nici uman.

Metoda abordării istoriei Bisericii este esențială pentru istoric și ea influențează în mod decisiv analiza propriu-zisă a faptelor. Demersul științific în sine presupune un contact nemijlocit cu izvoarele, cele care ilustrează o anumită realitate, pe care istoricul o supune aparatului său critic. De aceea primul pas în scrierea istoriei Bisericii este reprezentat de scoaterea la lumină a cât mai multor izvoare, pentru ca fondul documentar să permită o cercetare temeinică. Exemplul lui Nicolae Iorga este unul de referință și pentru istoria Bisericii: savantul a scris *Istoria Românilor*, întemeindu-și cercetarea pe un nou fond documentar, astfel încât, din

¹ N. Iorga, *Materiale pentru o istoriologie umană*, cuvânt înainte de D.M. Pippidi, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968, p. X.

² Henri-Irénée Marrou, *De la connaissance historique*, Paris, Editions du Seuil, 1973, p. 101.

acest punct de vedere, este ușor de sesizat diferența dintre această operă a sa și cea a lui V.A. Urechia.

În acest context se înscrie și efortul nostru de a introduce în circuitul științific documente inedite referitoare la Capela română de la Baden-Baden.

Principele Mihail Sturdza, al cărui nume îl poartă capela³, a abdicat din scaunul domnesc al Moldovei în 1849 și s-a retras la Paris, unde a trăit până la moarte. Era legat de orașul Baden-Baden prin faptul că avea acolo o reședință. Îndurerat profund de trecerea la cele veșnice a fiului său, Mihai, la 30 iunie 1863, când acesta avea numai 17 ani, Mihail Sturdza a ridicat capela din orașul german în memoria copilului său⁴. Construcția a durat 3 ani (1863-1866) și a costat 2 milioane de mărci⁵. La 29 august 1867 a fost dat uriculul de fundație al așezământului, care constituia regulamentul de funcționare al capelei.

La 20 august/2 septembrie 1882 Mihail Sturdza se adresează Mitropolitului Iosif Naniescu, exprimându-și dorința de a trece capela sub jurisdicția administrației bisericești din Moldova. Răspunsul chiriarhului locului consfințește noul statut al capelei⁶.

Semnale despre importanța capelei încep să apară și în presa românească a vremii. Astfel, la 7 mai 1885, „România liberă” nota: „oricărui vizitator din Baden-Baden, care vede capela zidită de perechea princiară Sturdza, îi va rămânea întipărit în memorie acest monument admirabil, ridicat în memoria unui fiu reposat în etate frageată”⁷.

Documentele redată în acest volum acoperă istoria capelei în secolul XX. Dincolo de aspectele administrative reflectate de acestea (numirea unor slujitori și demisia lor), ies la lumină informații referitoare la viața de zi cu zi a celor trimiși de Mitropolia Moldovei în orașul german. Ajuns la Baden-Baden, protosinghelul Iuliu Scriban îi scria prietenului său, Victor Puiu (viitorul mitropolit Visarion Puiu), în 1904: „aici, măi Puiuule, sunt niște pozițiuni admirabile. Eu sunt cu casa pe o culme de deal la marginea orașului. Am trei odăi foarte bune și mobilate, dar tot le-ar mai trebui câte ceva. De jur împrejur avem alei imense, în spatele casei e pădurea, un aer de pace domnește pretutindenea, în sfârșit mediul cel mai potrivit ca să te apuci de lucru, cum îmi place mie”⁸.

³ Pentru o istorie actualizată a capelei Sturdza a se vedea Prep. univ. dr. Daniel Buda, *Contribuții privind istoria Capelei Ortodoxe Românești din Baden-Baden Germania* în „Anuarul Facultății de Teologie «Andrei Șaguna»”, serie nouă IV (XXIX), 2003-2004, pp. 69-89.

⁴ Alexandre A. C. Sturdza, *Le regne de Michel Sturdza, prince regnant de Moldavie 1834-1849*, Paris, Plon, 1906, pp. 125-126.

⁵ *Biserica Ortodoxă Română*, seria II, an XLV, nr. 11(560), noiembrie 1927, p. 658.

⁶ *Ibidem*, an VIII, nr. 7, iulie 1884, pp. 543-544.

⁷ *România liberă*, an IX, nr. 2339, 7 mai 1885, p. 3.

⁸ A.N.R., Fond Visarion Puiu, dosar nr. 181, f. 10.

Istoria capelei nu a fost lipsită de încercări dintre cele mai diverse. Dorința Patriarhiei de Constantinopol de a avea sub jurisdicție proprie capela nu a fost pusă în practică, iar noua lege a clerului promulgată în 1906 trecea lăcașul de cult ctitorit de Principele Sturdza sub autoritatea Mitropolitului Primat, care nu a făcut schimbări în privința personalului. Această stare de fapt nu a durat mult, astfel că la momentul demisiei Arhimandritului Iuliu Scriban din postul de superior al capelei, în 1909, aceasta revenise la statutul său inițial.

Impresiile cu care a rămas tânărul monah l-au determinat să-l îndemne pe Arhimandritul Visarion Puiu să îi urmeze la Baden-Baden: „aici sunt avantajile morale mari. Te afli în relațiune cu o lume cu care ca preot n-ai a face la noi. Și relațiunile astea folosesc și-ți servesc ca o foarte pretioasă experiență pastorală. [...] Totul pledează să vii aici. Liniștea și independența n-o ai în țară. [...] Aici însă ai toată liniștea sufletească și te poți ocupa în voie. Aici e locul de a zice: viața pustnicilor fericită este. Deci eu te rog să vii aici, căci ocaziunile acestea nu se întâlnesc deseori”⁹.

În septembrie 1909 Preotul Cicerone Iordăchescu era numit superior al capelei. Avea să fie impresionat de comportamentul personalului: „personalul bisericii consta din preot (intitulat superior), un diacon, un cântăret, un portar și un grădinar. Biserica avea și un cor, compus din 5 sau 6 persoane (nemți localnici), condus fiind corul de un cântăret. Ei cântau românește, pronunțând cuvintele cum puteau și cum primiseră din pronunția dirijorului, care era român. Toți erau la datorie, fără să-i constrângă cineva, decât numai conștiința lor. Treaba mergea ca un ceasornic. În cei patru ani, cât am fost superior acolo, n-am spus niciodată cuiva și chiar nici portarului-un bătrân neamț, veteran din războiul de la 1870 - să-și facă datoria. Ar fi fost o jignire pentru demnitatea lui de slujbaș credincios. N-ai fi văzut vreodată, nici chiar un fir de praf pe mânerul de la ușa bisericii”¹⁰.

Situația financiară a capelei s-a înrăutățit după plecarea Arhimandritului Iuliu Scriban, din cauza creșterii prețurilor în Germania. Preotul Cicerone Iordăchescu și diaconul Constantin Provian au resimțit din plin acest lucru. Mai mult decât atât, Preotul Gheorghe Brănișteanu, care a slujit la Baden-Baden din 1913, a solicitat Mitropolitului Pimen Georgescu acordarea unui concediu din postul de preot de la catedrala mitropolitană, pentru a face față cheltuielilor¹¹.

Primul Război Mondial a produs o ruptură în relațiile româno-germane, fapt ce s-a repercutat și asupra situației capelei. Neexistând relații diplomatice între cele două țări, Consiliul de administrație a renunțat la numirea unui preot și a comunicat această stare de fapt și ierarhului de la Iași¹².

⁹ *Ibidem*, f. 89.

¹⁰ Biblioteca Sfântului Sinod, Ms. III 45, f. 60.

¹¹ A.M.M.B, dosar 27/1913, nepaginat.

¹² *Ibidem*, dosar 27/1916, nepaginat.

Domnul lect. dr. Grațian Lupu, de la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu ne-a ajutat la realizarea unei traduceri cât mai fidele a documentelor din limba germană.

Sfaturi extrem de prețioase pentru realizarea în bune condiții a acestui volum am primit de la regretatul Academician Florin Constantiniu, care datorită atașamentului său sincer față de Biserică, nu a ezitat niciun moment, deși starea sa de sănătate era extrem de șubredă, să ne îndrepte greșelile și să ne ajute să integrăm istoria capelei în cea a epocii.

Domnul Prof. univ. dr. Remus Rus ne-a susținut încă de la început în acest demers de a face cunoscut un moment din istoria Bisericii. Îl asigurăm de toată grațitudinea noastră.

În procesul de selecție a documentelor am beneficiat de sprijinul generos al domnului profesor Gheorghe Vasilescu, șef-serviciu al Arhivei Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

1 iunie 2013

La prăznuirea Sfântului Iustin Martirul și Filosoful

Dorin-Demostene Iancu

Notă asupra ediției

Documentele de față provin din Arhivele Naționale ale României, fondurile „Visarion Puiu” și „Ministerul Cultelor și Artelor”, Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, fondul „Problema 15”, Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Arhiva Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Arhiva Administrației Patriarhale și Politisches Archiv des Auswärtigen Amts de la Berlin.

În vederea editării documentelor, am dorit redarea cât mai fidelă a conținutului lor. În acest sens, cele redactate în limbile germană și franceză se regăsesc în limba originală, fiind urmate de traducerea lor în limba română.

A fost înlocuit, acolo unde a fost cazul, apostroful cu cratima, și corectate tacit greșelile de ortografie și cele gramaticale. Cuvintele ilizibile au fost marcate prin „...[*indescifrabil*]”, iar adnotările și rezoluțiile de pe documente au fost evidențiate la sfârșitul lor prin mențiunea „[Note marginale]”. Intervențiile editorului în text au fost indicate prin „*n.ed.*”.

Lista documentelor

1. **1901, octombrie 17, [Iași].** Adresă a lui Iuliu Scriban către Mitropolitul Moldovei, privind intrarea sa în cler
2. **1904, martie 1, [Iași].** Cerere a lui Iuliu Scriban către Mitropolitul Moldovei privind intrarea în călugărie
3. **1904, iulie 15, [Iași].** Adresă de luare la cunoștință a decizie mitropolitane privitoare la intrarea în călugărie a lui Iulius Scriban, către Mitropolitul Moldovei și Sucevei
4. **1904, iunie 27, Baden-Baden.** Adresă a Consiliului de administrație al Fundației „Principele Mihai Sturdza” către Mitropolitul Moldovei privind demisia superiorului capelei
5. **1904, septembrie 6, [Iași].** Jurnal al Mitropoliei Moldovei privind numirea ieromonahului Iuliu Scriban ca slujitor la capelă
6. **1904, septembrie 9, [Iași].** Carte chiriarhală a Mitropolitului Moldovei privind numirea la capelă a Protosinghelului Iuliu Scriban
7. **1904, septembrie 19, Baden-Baden.** Carte poștală a Protosinghelului Iuliu Scriban către Puiu privind locuința sa din orașul german
8. **1907, iunie 3/16, Baden-Baden.** Scrisoare a Arhimandritului Iuliu Scriban către Mitropolitul Moldovei privind discuția sa cu Principele Alexandru Sturdza
9. **1907, iunie 22 /iulie 5, Baden-Baden.** Scrisoare a Arhimandritului Iuliu Scriban către Mitropolitul Moldovei privind probleme de jurisdicție asupra bisericilor române din diaspora, cartea canonică și situația catolicismului
10. **1906, martie 27, Iași.** Adresă a Mitropolitului Moldovei către Mitropolitul Primat privind trecerea unor biserici sub jurisdicția celui din urmă
11. **1906, aprilie 16, [București].** Decret al Mitropolitului Primat, de confirmare a superiorului Bisericii române din Baden-Baden, Protosinghelul Iuliu Scriban
12. **1906, aprilie 16, [București].** Decret al Mitropolitului Primat de confirmare a Diaconului Pantelimon Opreanu ca slujitor al capelei
13. **1906, aprilie 19/mai 2, Baden-Baden.** Adresă a Protosinghelului Iuliu Scriban către Mitropolitul Primat privind trecerea capelei sub jurisdicția Mitropoliei Ungro-Vlahiei
14. **1909, martie 2, Baden-Baden.** Telegramă către Mitropolitul Moldovei privind demisia Arhimandritului Iuliu Scriban
15. **1909, 23 februarie/8 martie, Baden-Baden.** Scrisoare a Arhimandritului Iuliu Scriban către Mitropolitul Moldovei privind recomandarea unor monahi și reforma bisericească

16. **1909, martie 23, Baden-Baden.** Adresă a Consiliului de administrație al Fundației „Principele Mihail Sturdza” către Mitropolitul Moldovei privind trimiterea unui nou preot slujitor al capelei

17. **1909, martie 17/29, Baden-Baden.** Scrisoare a Arhimandritului Iuliu Scriban către Arhimandritul Visarion Puiu privind situația superiorului capelei

18. **1909, aprilie 10/23, [Iași].** Adresă a Mitropolitului Moldovei către Consiliul de administrație al Fundației „Principele Mihail Sturdza” privind numirea la capelă a Arhimandritului Ieremia Iliescu

19. **1909, septembrie 28, [Iași].** Scrisoare a Preotului Cicerone Iordăchescu către Mitropolitul Moldovei privind candidatura sa la postul vacant de preot al capelei.

20. **1909, septembrie 29, [Iași].** Decret al Mitropolitului Moldovei de numire a Preotului Cicerone Iordăchescu în postul de superior al capelei din Baden-Baden

21. **1909, octombrie 18, Baden-Baden.** Adresă a Consiliului de administrație al Fundației „Principele Mihail Sturdza” către Mitropolitul Moldovei privind numirea unui nou preot la capelă

22. **1909, octombrie 8/20, Strasbourg.** Scrisoare a Preotului Cicerone Iordăchescu către Mitropolitul Moldovei privind situația capelei la sosirea lui la Baden-Baden

23. **1909, noiembrie 26, București.** Adresă a lui Constantin Provian către Mitropolitul Moldovei, privind hirotonia sa pe seama capelei

24. **1909, noiembrie 28, București.** Adresă a Ministerului Cultelor și Instrucțiunii către Mitropolitul Moldovei privind hirotonia lui Constantin Provian pe seama capelei

25. **1909, noiembrie 30, [Iași].** Referat al vicarului Mitropoliei Moldovei, Nicodim Băcăuanul, despre hirotonia lui Constantin Provian

26. **1909, decembrie 15/28, Baden-Baden.** Scrisoare a Preotului Cicerone Iordăchescu către Mitropolitul Moldovei privind reparația capelei, cumpărarea unor cărți și numirea lui Provian

27. **1909, decembrie 25, Baden-Baden.** Adresă a Preotului Cicerone Iordăchescu către Mitropolitul Moldovei privind sosirea la capelă a Diaconului Constantin Provian

28. **1910, ianuarie 27, București.** Adresă a Ministerului Cultelor și Instrucțiunii. Administrațiunea Casei Bisericii, către Mitropolitul Moldovei privind cărțile de cult solicitate

29. **1910, ianuarie 29, [Iași].** Adresă a Mitropolitului Moldovei către superiorul capelei privind achiziționarea cărților de cult necesare

30. **1910, februarie 27 / martie 12, Baden-Baden.** Adresă a superiorului capelei către Mitropolitul Moldovei privind susținerea financiară a Consiliului de administrație pentru achiziționarea cărților de cult

31. **1910, mai 16/29, Baden-Baden.** Adresă a superiorului capelei către Mitropolitul Moldovei privind comemorarea a 25 ani de la trecerea capelei sub

supravegherea unei comisii formate din prefectul și primarul orașului Baden-Baden

32. **1910, mai 24, [Iași]**. Telegramă a Mitropolitului Moldovei către superiorul capelei privind mulțumirile adresate membrilor comisiunii

33. **1910, mai 30/ iunie 12, Baden-Baden**. Adresă a superiorului capelei către Mitropolitul Moldovei privind serbarea jubileului de 25 ani al comisiunii Administrative

34. **1911, octombrie 26, Baden-Baden**. Adresă a superiorului capelei către Mitropolitul Moldovei privind decorarea lui Wilhelm Schaub

35. **1912, ianuarie 1, Baden-Baden**. Adresă a Consiliului de administrație al Fundației „Principele Mihail Sturdza” către Mitropolitul Moldovei privind confirmarea primirii decorațiilor

36. **1912, mai 9, [București]**. Adresă a Ministerului Instrucțiunii și al Cultelor, Direcțiunea Învățământului secundar și superior, către Ministerul Afacerilor Străine, privind diploma de licență în teologie a Pr. Cicerone Iordăchescu

37. **1912, 6/19 iunie, Berlin**. Adresă a Ministrului României la Berlin, Alexandru Beldiman, către Ministerul Afacerilor Străine privind primirea diplomei de licență a Pr. Cicerone Iordăchescu

38. **1912, decembrie 7, Baden-Baden**. Scrisoare a Preotului Cicerone Iordăchescu către Mitropolitul Moldovei privind prelungirea șederii lui și a Diacoului Constantin Provian la Baden-Baden

39. **1913, iulie 19/august 1, Baden-Baden**. Demisie a Preotului Cicerone Iordăchescu din postul de superior al capelei

40. **1913, iulie 31, [Iași]**. Adresă a Preotului Gheorghe Brănișteanu către Mitropolitul Moldovei privind candidatura sa la postul de superior al capelei

41. **1913, septembrie 6, [Iași]**. Adresă a Preotului Gheorghe Brănișteanu către Mitropolitul Moldovei privind concediul din postul de preot de la catedrala mitropolitană

42. **1913, septembrie 6, [Iași]**. Decizie a Mitropolitului Moldovei de numire a Preotului Gheorghe Brănișteanu ca slujitor al capelei

43. **1913, septembrie 12, Baden-Baden**. Adresă a Consiliului de administrație al Fundației „Principele Mihail Sturdza” către Mitropolitul Moldovei privind numirea unor noi preoți la capelă

44. **1915, martie 2, Baden-Baden**. Adresă a Preotului Gheorghe Brănișteanu către Mitropolitul Moldovei privind hirotesia sa întru duhovnic

45. **1918, decembrie 18, Baden-Baden**. Memoriu al Preotului Gheorghe Brănișteanu către Mitropolitul Moldovei privind situația capelei

46. **1918, decembrie 18, [Iași]**. Adresă a Mitropolitului Moldovei către Prim-ministrul, Ion I.C. Brătianu privind situația capelei

47. **1919, august 2, Baden-Baden**. Adresă a Consiliului de administrație al Fundației „Principele Mihail Sturdza” către Mitropolitul Moldovei privind renunțarea la numirea unui preot la capelă

48. **1920, august 18, [București]**. Adresă a Președinției Senatului către Ministerul Afacerilor Străine privind situația capelei după război
49. **1921, martie 15, Berlin**. Adresă a Legației Române la Berlin către Ministerul de Externe German privind sechestrarea fondurilor capelei în timpul războiului
50. **1921, iulie 30, Berlin**. Adresă a Ministerului de Externe German către Legația Română la Berlin privind situația dificilă a capelei după război
51. **1921, septembrie 14, [București]**. Notă de serviciu privind demersurile Ministerului Afacerilor Străine în privința capelei
52. **1922, februarie 18, [Iași]**. Adresă a Mitropoliei Moldovei și Sucevei, către Ministerul Afacerilor Străine privind redeschiderea capelei
53. **1922, martie 17, [București]**. Notă de serviciu privind data numirii unui nou preot la capelă și salariul acestuia
54. **1922, mai 1, Berlin**. Raport al ministrului român la Berlin către Ministerul Afacerilor Străine privind cheltuielile susținerii unui preot la capelă
55. **1922, mai 3, Iași**. Adresă a Mitropoliei Moldovei și Sucevei, către Ministerul Afacerilor Străine privind redeschiderea capelei
56. **1922, mai 31, [București]**. Notă de serviciu privind răspunsul Legației de la Berlin referitor la salariul preotului de la capelă
57. **1923, august 15, [București]**. Notă de serviciu privind raportul Preotului Cicerone Iordăchescu despre situația capelei
58. **1923, septembrie 22, [București]**. Adresă a Ministerului Cultelor și Artelor. Direcțiunea Generală a Cultelor, către Ministerul Afacerilor Străine privind analiza situației capelei în cadrul comisiunii bugetare
59. **1923, noiembrie 30, [București]**. Notă de serviciu privind situația capelei și comisiunea bugetară
60. **1923, decembrie 5, Iași**. Adresă a Mitropoliei Moldovei și Sucevei, către Ministerul Afacerilor Străine privind fondurile necesare susținerii capelei
61. **1924, februarie 14, [București]**. Notă de serviciu privind propunerea Mitropolitului Moldovei de a vinde o parte din locul capelei
62. **1924, martie 4, Berlin**. Adresă a Legației române la Berlin către Ministerul Afacerilor Străine German privind vinderea unei părți din terenul capelei
63. **1924, iunie 27, Berlin**. Adresă a Ministerului de Stat din Baden către Ministerul Afacerilor Străine German privind propunerea Mitropolitului Moldovei
64. **1924, august 23, [București]**. Notă de serviciu privind poziția Consiliului local al orașului Baden-Baden față de Fundația „Principele Sturdza”
65. **1924, octombrie 11, Iași**. Adresă a Mitropoliei Moldovei și Sucevei, către Ministerul Afacerilor Străine privind atitudinea membrilor familiei Sturdza
66. **1924, decembrie 3, București**. Adresă a Legației germane din București către Ministerul Afacerilor Străine German privind situația capelei
67. **1925, ianuarie 12, București**. Adresă a Ministerului Cultelor și Artelor, către Ministerul Afacerilor Străine privind decizia Consiliului de Miniștri referitoare la capelă

68. **1925, februarie 3, [București]**. Notă de serviciu privind decizia Consiliului de Miniștri referitoare la capelă
69. **1926, decembrie 24, [București]**. Notă de serviciu privind situația capelei
70. **1927, ianuarie 29, Iași**. Adresă a Mitropoliei Moldovei și Sucevei, către Ministerul Afacerilor Străine privind scrisorile Preotului Ștefăr
71. **1927, februarie 11, Berlin**. Raport al ministrului român la Berlin către Ministerul Afacerilor Străine privind situația capelei și reluarea serviciului divin
72. **1927, martie 4, [București]**. Notă de serviciu privind referatul consilierului Aurelian
73. **1927, mai 10, Berlin**. Notă verbală a Ministerului de Externe German către Legația română la Berlin privind răspunsul Guvernului din Baden
74. **1927, iunie 15, Iași**. Adresă a Mitropoliei Moldovei și Sucevei, către Ministerul Afacerilor Străine privind intervențiile făcute pe lângă Familia Sturdza
75. **1927, august 9, Iași**. Adresă a Mitropoliei Moldovei și Sucevei, către Ministerul Afacerilor Străine privind răspunsul primit de la M.D. Sturdza
76. **1931, martie 6, Iași**. Adresă a Mitropoliei Moldovei și Sucevei, către Președinția Consiliului de Miniștri și Ministerul Afacerilor Străine privind situația capelei
77. **[1931], [București]**. Referat al Secției a III-a a Direcțiunii Politice pentru Occident privind situația capelei
78. **1935, noiembrie, Iași**. Adresă a Mitropoliei Moldovei și Sucevei către Patriarhul României privind situația capelei
79. **1940, [București]**. Adresă a Ministerului Cultelor și Artelor. Direcțiunea Cultelor, către Ministerul Afacerilor Străine privind trimiterea unui preot la capelă
80. **1940, noiembrie 14, București**. Notă a Ministerului Afacerilor Străine, către Legația română la Berlin privind trimiterea unui preot la capelă
81. **1941, februarie 6, Berlin**. Raport al ministrului român la Berlin, către Ministerul Afacerilor Străine privind Așezământul „Principele Mihail Sturdza”
82. **1944, iulie 8, Mănăstirea Govora**. Adresă a Mitropoliei Moldovei și Sucevei către Ministerul Cultelor și Artelor privind numirea Preotului Visarion Puiu la capelă
83. **[1979]**. Notă a Preotului Ștefan Alexe despre înmormântarea Preotului Mihail Ștefărtă

1
ADRESĂ A LUI IULIUS SCRIBAN CĂTRE
MITROPOLITUL MOLDOVEI¹⁶, PRIVIND INTRAREA SA ÎN CLER

Primit la nr. 1888 din 20 octombrie 1901

[Iași], 17 octombrie 1901

Înalt Preasfințite Stăpâne,

Subsemnatul, absolvent al Facultății de Teologie din București, vă rog binevoii a-mi viza alăturatul angajament în care mă oblig că după ce voi da licența în teologie voi intra în cler oriunde mi se va designa locul hirotoniei mele, în Eparhia Sfintei Mitropolii a Moldovei, cu care angajament urmează să mă prezint la depositul de recrutare.

Sunt al Înalt P.S. Voastre supus serv.

(ss) Iulius Scriban

[Note marginale:]

Se va viza alăturatul angajament. Director Econom (ss) indescifrabil; Am primit angajamentul vizat. (ss) Romulus Scriban.

¹⁶ Iosif Naniescu.

Nr. 2100, din 20 octombrie 1901

Iași, 15 octombrie 1901

Angajament

Subsemnatul Iulius Scriban, absolvent al Facultății de Teologie din București, după cum se probează cu certificatul de față nr. 348¹⁷ din curenta lună octombrie în 17 a.c., declar că mă oblig prin aceasta că voi intra în cler oriunde mi se va designa locul hirotoniei în Eparhia Sfintei Mitropolii a Moldovei.

Drept care fac acest angajament vizat de Sfânta Mitropolie a Moldovei conform art. 22 din legea pentru recrutare.

(ss) Iulius Scriban
Urbea Iași, jud. Iași

[Note marginale:]

Sfânta Mitropolie a Mold[ovei] și Sucevei ia act de acest angajament ce face tânărul Iulius Scriban din Urbea Iași, absolvent al Facultății Teologice din București, că după obținerea gradului de licențiat în teologie, va intra în cler unde se va designa de Sf. Mitropolie. Director.

A.M.M.B., dosar 93/1901, f. 1-2.

¹⁷Nu se publică.

2
**CERERE A LUI IULIUS SCRIBAN CĂTRE MITROPOLITUL
MOLDOVEI PRIVIND INTRAREA ÎN CĂLUGĂRIE**

Intrare nr. 438, din 1 martie 1904

Înalt Preasfințite Stăpâne,

Subsemnatul, licențiat al Facultății de Teologie din București, doritor de a servi și a mă devota cu tot sufletul sfintei noastre Biserici, viu prin aceasta a Vă manifesta cu cel mai profund respect această vie dorință a mea de a îmbrățișa schima monahală în Sf. Mănăstirea Neamțului, rugându-Vă să binevoiți a dispune cele ce Î.P.S.V. veți crede de cuviință întru aceasta.

Actele necesare le voi depune la cancelaria Sf. Mitropolii în cel mai scurt timp.

Primiți, Vă rog, Înalt Preasfințite Stăpâne, asigurarea nemărginitului meu respect.

Al Înalt Preasfinției Voastre supus fiu duhovnicesc,
(ss) Iulius Scriban

[Note marginale:]

Se lasă suplicantului timpul prevăzut de regul[amentul] Sfântului Sinod spre a medita cu dinadinsul asupra hotărârii ce zice că a luat în privința intrării sale în monahism. (ss) Partenie¹⁸; Am luat cunoștință de conținutul înaltei rezoluțiuni nr. 438 și mă voi conforma întocmai. (ss) Iulius Scriban.

A.M.M.B., dosar 70/1904, f. 1.

¹⁸ Partenie Clinceni, Mitropolitul Moldovei.